

Pharmacon exameneisen Adviseren 1 - 2019

Wet – en regelgeving (Basiskennis)

De kandidaat kan:

Eindterm 1

- De wettelijke adviesplicht voor UAD-geneesmiddelen omschrijven
- De wettelijke adviesfunctie van de (assistent -) drogist omschrijven
- De inhoud van de wettelijke bepalingen uit de Geneesmiddelenwet (art 1, lid t en art 62) omschrijven
- Omschrijven welke wettelijke regels gelden bij het ter handstellen van UAD-geneesmiddelen
- Benoemen welke wettelijke regels gelden voor UAD-geneesmiddelen die behoren tot de homeopathica of fytotherapeutica

Eindterm 2

- Uitleggen wat de termen UR, UA, UAD en AV betekenen (bijlage 3)
- Uitleggen wanneer een product een geneesmiddel is
  - o Benoemen wat verschillen en overeenkomsten zijn tussen fytotherapie, homeopathie en reguliere geneeskunde
- Uitleggen wat zelfzorg inhoudt
- Uitleggen wat het doel van zelfzorgvoorlichting is
- Uitleggen welke rol UAD-geneesmiddelen binnen de zelfzorg spelen

Eindterm 3

- De functie van een bijsluiter benoemen
- De rubrieken van een bijsluiter en de inhoud daarvan benoemen
- Het verschil tussen de registratie van RVG en RVH –geneesmiddelen benoemen

Eindterm 5

- Omschrijven wat de kenmerken van voorlichting zijn
- Omschrijven wat de kenmerken van advies zijn
- Omschrijven wat de kenmerken van reclame zijn
- Benoemen wat de verschillen zijn tussen voorlichting, advies en reclame

Eindterm 11

- Uitleggen wat een bijsluiter is
- De functie van een bijsluiter verklaren
- De rubrieken van een bijsluiter uitleggen
- De betekenis van de termen uit de bijsluiter die regelmatig door klanten worden gebruikt uitleggen (zie bijlage 3)
- De farmaceutische toedieningsvormen van UAD-geneesmiddelen uitleggen

Zelfzorgvoorlichting en communicatie

De kandidaat kan:

Eindterm 16

- Verhelderen welke informatie van een klant moet worden verkregen om een passend advies

te geven (persoon voor wie geneesmiddel is bestemd, aard van de klacht, situatie en eerder ondernomen actie)

- Verklaren welke vragen aan de klant moeten worden gesteld om een passend advies te geven
- De regels van de communicatieleer uitleggen, die voor adviseren bij zelfzorgmedicatie van belang zijn
- Uitleggen wanneer de gesprekstechnieken luisteren, samenvatten of doorvragen worden toegepast
- Verklaren hoe een (assistent) drogist kan inspelen op non verbaal gedrag

Eindterm 17

- Uitleggen wat de functie en het belang van de kassacheck is
- Aantonen in welke situatie een klant behoefte heeft aan advies

Eindterm 18

- Beredeneren in welke situaties de klant moet worden ingelicht over de risico's en gevolgen van gebruik van UAD-geneesmiddelen en veel verkochte zelfzorgmiddelen (bijlage 4 en 5)
- Benoem de belangrijkste zelfzorggeneesmiddelen en werkzame stoffen met een groot risico op verkeerd gebruik of ernstige bijwerkingen of niet geschikt voor bepaalde groepen gebruikers en de bijbehorende verplichte ongevraagde risicowaarschuwing (bijlage 4 en bijlage 5)

Adviseren en informeren over UAD-geneesmiddelen per indicatiegebied

Pijn- en koortsklachten

Passend advies geven

De kandidaat kan voor de indicaties:

- *koorts en pijn bij griep en verkoudheid;*
- *hoofdpijn (ook: spanningshoofdpijn en middelengeïnduceerde hoofdpijn);*
- *symptomen van) migraine;*
- *kiespijn, (pijn bij het) doorkomen van de eerste tanden;*
- *(acute) keelpijn;*
- *desinfectie (ontsmetten) van de mond-/keelholte;*
- *zenuwpijn;*
- *reumatische pijn;*
- *menstruatiepijn;*
- *(pijn bij) artrose;*
- *(milde tot matige) artrose van de knie;*
- *pijn na chirurgische ingrepen (postoperatieve pijn);*
- *koorts en pijn na vaccinatie;*
- *spier- en gewrichtspijn, kneuzingen en verstuikingen;*
- *spit (rugpijn)*

Eindterm 7

- Benoemen wat een passend advies is, ingeval van een vraag naar een specifiek UAD-geneesmiddel
- Benoemen wat een passend advies is, ingeval van een vraag naar een product met een

specifieke werkzame stof

Eindterm 8

- Benoemen wat een passend advies is over het gebruik van een UAD-geneesmiddel naar aanleiding van een gezondheidsvraag of een vraag over een kwaal of aandoening
- **Eindterm 9** De meest belangrijke indicaties benoemen waarvoor UAD-geneesmiddelen worden verkocht (zie bijlage 1)

Eindterm 10 a

- De meest voorkomende klantvragen en gezondheidsklachten benoemen
  - o Benoemen wat de belangrijkste oorzaken en symptomen daarvan zijn

Eindterm 10 b

- Benoemen wat de beschikbare UAD-geneesmiddelen zijn bij pijnklachten (bijlage 1 en 2)
- Uitleggen wat de werking is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o Verklaar welke manieren van pijnbestrijding er zijn
  - o Uitleggen hoe algemene pijnstillers werken
  - o Uitleggen hoe lokale pijnstillers werken
  - o Uitleggen wat het verschil in werking is tussen een perifeer of topicaal werkende pijnstiller en een centraal werkende pijnstiller
- Benoemen wat de werkzame stof is (of werkzame stoffen zijn) van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 2)

Eindterm 10 d

- Benoemen wat de juiste dosering is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Toelichten wat de juiste wijze van gebruik is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o De algemene regels en waarschuwingen bij het gebruik van spierwrijfmiddelen benoemen

Eindterm 10 e

- Benoemen wat de eerste en tweede keus UAD-geneesmiddelen zijn

Inlichten over gevolgen van gebruik

De kandidaat kan voor de indicaties:

- koorts en pijn bij griep en verkoudheid;
- hoofdpijn (ook: spanningshoofdpijn en middelengeïnduceerde hoofdpijn);
- symptomen van) migraine;
- kiespijn, (pijn bij het) doorkomen van de eerste tanden;
- (acute) keelpijn;
- desinfectie (ontsmetten) van de mond-/keelholte;
- zenuwpijn;
- reumatische pijn;
- menstruatiepijn;
- (pijn bij) artrose;
- (milde tot matige) artrose van de knie;
- pijn na chirurgische ingrepen (postoperatieve pijn);

- *koorts en pijn na vaccinatie;*
- *spier- en gewrichtspijn, kneuzingen en verstuikingen;*
- *spit (rugpijn)*

Eindterm 12

- Toelichten wat de aard is (eigenschappen) van de beschikbare UAD-geneesmiddelen bij pijnklachten (bijlage 1 en 2)
  - o Uitleggen wat algemene pijnstillers zijn
  - o Verklaren wat pijnstillende en koortsverlagende stoffen zijn (zie bijlage 2)
  - o Verklaren wat ontstekingsremmende stoffen zijn (zie bijlage 2)
  - o Verklaren wat middelen bij desinfectie (ontsmetten) van de mond-/keelholte zijn (zie bijlage 1)
  - o Toelichten wat specifieke werkzame stoffen bij pijn, griep en menstruatiepijn zijn (zie bijlage 2)
  - o Uitleggen wat een combinatiepreparaat is
  - o Verklaren welke fytotherapeutische stoffen in de UAD-geneesmiddelen bij pijn- en koortsklachten zitten (bijlage 2)
- Toelichten wat de indicatie is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Uitleggen wat de te verwachten effecten zijn bij gebruik van beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 13

- Aantonen wat de risico's zijn bij het gebruik van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o Uiteenzetten wat (over)gevoeligheid voor pijnstillers voor gevolgen heeft voor pijnbestrijding
- Aantonen wat de risico's zijn bij het gebruik van de beschikbare UAD-geneesmiddelen als de klant behoort tot een van de risicogroepen (bijlage 1 en 2)
- Aantonen welke groepen mensen meer risico lopen bij het gebruiken van UAD-geneesmiddelen bij pijn, koorts en griep (kinderen, ouderen, zwangere vrouwen, vrouwen die zwanger willen worden of vrouwen die borstvoeding geven, klanten met een ernstige orgaanfunctiestoornis (m.n. lever en nieren), klanten met een aandoening als diabetes en een hart- en vaatziekte, klanten die de Nederlandse taal niet machtig zijn, bestuurders van voertuigen en bedieners van machines)

Eindterm 14 a

- Beschrijven wat de relevante contra-indicaties zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 b

- Benoemen wat de relevante bijwerkingen zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (zeer vaak (1:100) en vaak (1:1000)) (bijlage 1 en 2)
  - o Uiteenzetten wat (over)gevoeligheid voor pijnstillers voor gevolgen heeft voor pijnbestrijding

Eindterm 14 c

- Aantonen wat de aanwijzingen voor onjuist gebruik zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

- o De algemene regels en waarschuwingen bij het gebruik van spierwrijfmiddelen samenvatten.

Eindterm 14 d

- Uitleggen wat de risico's zijn van combinatiegebruik tussen de beschikbare UAD-geneesmiddelen met andere UAD-geneesmiddelen of gezondheidsproducten

Eindterm 14 e

- Benoemen welke verschijnselen kunnen optreden bij een overdosering van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 f

- Benoemen welke acties de klant moet ondernemen als sprake is van een overdosering van een beschikbaar UAD-geneesmiddel

Eindterm 15

- Benoemen in welke situatie een klant wordt geadviseerd naar de huisarts te gaan

Eindterm 19

- Toelichten in welke situaties de klant risico loopt op gezondheidsschade

Maag- en darmklachten

Passend advies geven

De kandidaat kan voor de indicaties:

- *brandend maagzuur (zuurbranden), zure oprispingen, hyperaciditeit (teveel zuur in maag en slokdarm);*
- *flatulentie (winderigheid);*
- *opgeblazen gevoel;*
- *misselijkheid (braken, spugen);*
- *obstipatie (verstopping, hardlijvigheid);*
- *(acute) diarree;*
- *worminfecties(aarsmaden, lintwormen);*
- *aambeien*

Eindterm 7

- Benoemen wat een passend advies is, ingeval van een vraag naar een specifiek UAD-geneesmiddel
- Benoemen wat een passend advies is, ingeval van een vraag naar een product met een specifieke werkzame stof

Eindterm 8

- Benoemen wat een passend advies is over het gebruik van een UAD-geneesmiddel naar aanleiding van een gezondheidsvraag of een vraag over een kwaal of aandoening

Eindterm 9

- De meest belangrijke indicaties benoemen waarvoor UAD-geneesmiddelen worden verkocht (zie bijlage 1)

Eindterm 10 a

- De meest voorkomende klantvragen en gezondheidsklachten benoemen
  - o Benoemen wat de belangrijkste oorzaken en symptomen daarvan zijn

Eindterm 10 b

- Benoemen wat de beschikbare UAD-geneesmiddelen zijn bij maag- en darmklachten (bijlage 1 en 2)
  - o Benoemen welke soorten maagmiddelen er zijn
  - o Benoemen welke soorten laxeermiddelen er zijn
  - o Benoemen welke soorten aambeimiddelen er zijn
  - o Benoemen welke soorten diarreemiddelen er zijn
- Uitleggen wat de werking is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Benoemen wat de werkzame stof is (of werkzame stoffen zijn) van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 2)

Eindterm 10 d

- Benoemen wat de juiste dosering is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Toelichten wat de juiste wijze van gebruik is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 10 e

- Benoemen wat de eerste en tweede keus UAD-geneesmiddelen zijn

Inlichten over gevolgen van gebruik

De kandidaat kan voor de indicaties:

- *brandend maagzuur (zuurbranden), zure oprispingen, hyperaciditeit (teveel zuur in maag en slokdarm);*
- *flatulentie (winderigheid);*
- *opgeblazen gevoel;*
- *misselijkheid (braken, spugen);*
- *obstipatie (verstopping, hardlijvigheid);*
- *(acute) diarree;*
- *worminfecties(aarsmaden, lintwormen);*
- *aambeien*

Eindterm 12

- Toelichten wat de aard is (eigenschappen) van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
  - o Uitleggen wat antacida zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat 'laagjes-vormers' zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat carminativa zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat H2-antagonisten zijn (zie bijlage 1)
  - o Uitleggen wat protonpompremmers zijn (zie bijlage 1)
  - o Verklaar welke fytotherapeutische stoffen in UAD-geneesmiddelen bij maag- en darmklachten zitten (bijlage 2)
- Toelichten wat de indicatie is van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en

2)

- Uitleggen wat de te verwachten effecten zijn bij gebruik van beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 13

- Aantonen wat de risico's bij het gebruik zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)
- Aantonen wat de risico's bij het gebruik zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen als de klant behoort tot een van de risicogroepen (bijlage 1 en 2)
- Aantonen welke groepen mensen meer risico lopen bij het gebruiken van UAD-geneesmiddelen (kinderen, ouderen, zwangere vrouwen, vrouwen die zwanger willen worden of vrouwen die borstvoeding geven, klanten met een ernstige orgaanfunctiestoornis (m.n. lever en nieren), klanten met een aandoening als diabetes en een hart- en vaatziekte, klanten die de Nederlandse taal niet machtig zijn, bestuurders van voertuigen en bedieners van machines)

Eindterm 14 a

- Beschrijf wat de relevante contra-indicaties zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 b

- Benoemen wat de relevante bijwerkingen zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (zeer vaak (1:100) en vaak (1:1000)) (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 c

- Aantonen wat de aanwijzingen voor onjuist gebruik zijn van de beschikbare UAD-geneesmiddelen (bijlage 1 en 2)

Eindterm 14 d

- Uitleggen wat de risico's zijn van combinatiegebruik tussen UAD-geneesmiddelen met andere UAD-geneesmiddelen of gezondheidsproducten

Eindterm 14 e

- Benoemen welke verschijnselen kunnen optreden bij een overdosering van UAD-geneesmiddelen (bijlage 1)

Eindterm 14 f

- Benoemen welke acties de klant moet ondernemen als sprake is van een overdosering van een UAD-geneesmiddel

Eindterm 15

- Benoemen in welke situatie een klant wordt geadviseerd naar de huisarts te gaan

Eindterm 19

- Toelichten in welke situaties de klant risico loopt op gezondheidsschade

Bijlage 1

Producten – 2019

Pijn en koorts

- Advil
- Aleve Classic
- Aleve Select
- Alka-Seltzer
- Aspirine 100 en 500
- Aspro 500 Bruis
- Daro hoofdpijnpoeider
- Finimal
- Nurofen
- Nurofen Fastine
- Nurofen voor kinderen
- Panadol
- Panadol Junior
- Panadol Plus
- Panadol Zapp
- Roter APC
- Roter Paracetamol
- Roter Paracetamol Junior
- Roter Paracof
- Sanalgin
- Spidifen
- Saridon
- Sinaspril
- Voltaren K
- Witte Kruis

Migraine

- Nurofen Migraine
- Excedrin

Griep

- A. Vogel Echinaforce
- Antigrippine
- Aspirine-C
- Citrosan
- Hot Coldrex

Kiespijn en pijn bij het doorkomen van eerste tanden

- Dentinox

Keelpijn

- Strepfen zuigtablet
- Strepfen keelspray
- Vicks Farinex

Menstratiepijn

- Aleve Feminax
- Nurofen Female

Artrose

- Glucosamine Pharma Nord
- Voltaren Emulgel

Spier en gewrichtspijn

- A. Vogel Atrosan tabletten

Oorpijn

- Otagan

Maagzuur (met flatulentie, opgeblazen gevoel)

-
- Losecosan 20 mg
- Pantozol Control
- Nexium Control
- Regla pH kauwtablet
- Rennie Deflatine
- Rennie Suikervrij
- Zantac 75

Maagkrampen

- Buscopan
- Tempocol

Maagklachten algemeen (dyspepsie)

- Iberogast

Obstipatie

- Dulcodruppels
- Dulcolax
- Dulcolax zetpillen 10 mg
- Dulcopearls
- Dulcosoft poeder voor drank
- Lactulosesiroop
- Metamucil Suikervrij
- Microlax

Diarree

- Losimed Duo

Aambeien

- A. Vogel Hamameliszalf
- EpiAnal
- Sperti
- Theranal

Bijlage 2

Werkzame stoffen – 2019

Pijn en koorts

- Acetylsalicylzuur
- Coffeïne
- Diclofenac kalium
- Ibuprofen
- Naproxennatrium
- Paracetamol
- Propyfenazon

Migraine

- Acetylsalicylzuur
- Cafeïne
- Ibuprofen
- Paracetamol

Griep

- Acetylsalicylzuur
- Ascorbinezuur
- Coffeïne
- Echinacea purpurea
- Paracetamol

Kiespijn en pijn bij het doorkomen van eerste tanden

- Lidocaïnehydrochloride

Keelpijn

- Ambroxolhydrochloride
- Amylmetacresol
- Chloorhexidine
- Dequaliniumchloride
- Dichloorbenzylalcohol
- Flurbiprofen
- Lidocaïnehydrochloride
- Propylparahydroxybenzoaat

Menstratiepijn

- Ibuprofen
- Naproxennatrium

Artrose

- Calciumcarbonaat
- Diclofenac diethylamine
- Diclofenac natrium
- Glucosamine

Spier en gewrichtspijn

- Benzydaminehydrochloride
- Harpagophytum extract

Oorpijn

- Lidocaïnehydrochloride

Maagzuur (met flatulentie, opgeblazen gevoel)

- Alginezuur
- Aluminiumhydroxide
- Aluminiumoxide
- Bismuthsubnitraat
- Calciumcarbonaat
- Kaliumwaterstofcarbonaat
- Magnesiumcarbonaat
- Magnesiumhydroxide
- Natriumalginaat
- Natriumwaterstofcarbonaat
- Omeprazol
- Esomeprazol
- Pantoprazol natrium
- Ranitidinehydrochloride
- Simethicon

Maagkrampen

- Butylscopolaminebromide
- Pepermuntolie

Maagklachten algemeen (dyspepsie)

- Angelica radix
- Carvi fructus
- Chelidonii herba
- Iberis amara
- Liquiritiae radix
- Matricariae chamomillae flos
- Melissa folium
- Menthae piperitae folium
- Silybi mariani fructus

Obstipatie

- Bisacodyl
- Dexpanthenol
- Lactulose
- Macrogol
- Natriumlaurylsulfaat
- Natriumpicosulfaat
- Psylliumvezels
- Senna fructus
- Sorbitol

Diarree

- Glucose
- Kaliumchloride
- Kool, geactiveerd
- Loperamidehydrochloride
- Natriumchloride
- Natriumwaterstofcitraat

Wormpjes (aarsmaden)

- Mebendazol

Aambeien

- Bismuthsubnitraat
- Echinacea
- Hyperici floris
- Iecoris negraprionis oleum
- Lidocaïne
- Saccharomycetis vivi extractum
- Natriumoleaat
- Polidocanol
- Zinkoxide

Bijlage 3

Terminologie – 2019

Aambeien	Bruistablet
Aanbevolen dosering	Candida albicans
Aandoening	CBG
Accidentele overdosering	Chirurgische ingreep
ACE-remmers	Chronische aandoening
Acuut	Coma
Adolescent	Combinatiegeneesmiddel
Advies	Communicatieleer
Afweersysteem	Contra-indicatie
Alcoholisme	Coördinatieproblemen
Allergische reactie	Corticosteroïde
Antagonist	Criteria
Antibioticum	Dagdosing
Anticoagulantia	Desinfectans
Antidepressiva	Desoriëntatie
Antistollingsmiddelen	Diabetici
Antiviraal	Diuretica
Anus	Doktersvoorschrift
Applicator	Doseringsschema
Artritis	Dosis
Artrose	Dragee
Ascorbinezuur	Duizeligheid
Aspartaam	Dyspepsie
Astma	Effecten
Auto-immuunziekte	Effectieve dosering
AV	Emulgel
Baarmoeder	Emulsie
Bacteriële infectie	Enzym
Bacteriën	Exantheem
Benzoaat	Farmaceutisch
Beroerte	Farmacokinetische
Bètablokker	Filmomhulde tablet
Bewusteloosheid	Functiestoornis
Bewustzijn	Fysisch
Bijwerking	Fytotherapeutica
Bloedbeeld	Galactosemie
Bloedcirculatie	Galbulten
Bloeddruk	Gastro oesofageale reflux
Bloedstolling	Geelzucht
Bloeduitstorting	Geneesmiddel
Bloedverdunners	Geneeswijze
Braken	Gesuperviseerd
Breed werkingsgebied	

Giften	NSAID
Glaucoom	Oedeem
Glucose	Omhulde tablet
Haarvat	Oropharyngeaal
Hallucinatie	Overdosering
Hartfalen	Overgevoeligheidsreactie
Hartritmestoornissen	Parasieten
Hemolytische anemie	Patiëntenbijsluiter
Heparine	Pentoxifylline
Hersenbloeding	Postoperatief
Histamine	Pruritus
Homeopathica	Recept
Homeopathisch geneesmiddel	Rectaal
Huiduitslag	Retard werking
Hulpstof	Risicogroep
Hyperaciditeit	RVG
Hypertensie	RVH
Hyperventilatie	Sachet
Hypofyse	Schildklier
Indicatie	Smelttablet
Infectie	Spasmen
Insufficiëntie	Stoornis
Insuline	Sucrose
Interactie	Sufheid
Irreversibele levernecrose	Suspensie
Kaliumverlies	Symptomatische behandeling
Kassacheck	Symptomen
Klinisch bewijs	Ter handstellen
Klysm	Therapeutische indicatie
Kortademigheid	Toedieningsfrequentie
Lactatie	Topicaal
Lapp-lactase deficiëntie	Torpedovormig
Liquid capsule	Toxisch
Lokaal	Traditioneel gebruik
Longblaasjes	Transpireren
Longemfyseem	Trombose
Maagsapresistent	Tuberculose
MAO-remmers	UA
Medisch hulpmiddel	UAD
Megacolon	Uitdroging
Methotrexaat	Uni-dosis
Micro-organisme	UR
Misselijkheid	Urinelozing
Motiliteit	Urinewegen
Natriumdieet	Urticaria
Netelroos	Vaatverwijdend
	Vergeten dosis

Vergiftigingen
Verwardheid
Vomeren
Waarschuwing
Wazig zien
Weerstand
Werkzame stof

Wetenschappelijk
Wisselwerking
Witte bloedlichaampjes
Zelfzorg
Zetpil
Ziekte van Crohn

Bijlage 4: Meest risicovolle geneesmiddelen(groepen) met bijbehorende risicowaarschuwingen en adviezen:

Geneesmiddelengroep	Mondelinge risicowaarschuwing als (onderdeel van de) kassacheck	Advies door de (assistent)drogist
NSAID's -acetylsalicylzuur -carbasalaatcalcium -diclofenac -ibuprofen -naproxen	<p>Dit geneesmiddel kan maagklachten en andere klachten veroorzaken, zeker bij veelvuldig gebruik.</p> <p>De (assistent)drogist kan u hierover informeren.</p>	<p>Risico hangt onder andere af van leeftijd klant, overige medicatie die klant gebruikt en of de klant gevoelig is voor NSAID's.</p> <p>Er zijn alternatieven: In veel gevallen is paracetamol een goed alternatief.</p>
Middelen tegen diarree - loperamide	<p>Zorg dat u bij gebruik van dit geneesmiddel voldoende vocht inneemt, bijvoorbeeld ORS.</p>	<p>U loopt het risico op uitdroging doordat het vocht met de diarree uit het lichaam verdwijnt. ORS bevat zouten en suikers die uw lichaam nodig heeft bij diarree.</p>
Laxeermiddelen Onder andere: - bisacodyl - senna - natriumpicosulfaat	<p>Dit geneesmiddel geeft risico op uitdroging. Ook bestaat het gevaar dat dat de darmen niet meer vanzelf werken ('luie' darmen).</p>	<p>Deze geneesmiddelen innemen met veel water of met ORS.</p> <p>Gebruik laxeermiddelen niet langer dan drie dagen achter elkaar. Werkt het niet voldoende binnen drie dagen? Raadpleeg dan uw arts.</p>
Sint-Janskruid (Hypericum perforatum)	<p>Dit middel kan invloed hebben op de werking van andere geneesmiddelen. Lees de bijsluiter of overleg zo nodig met uw arts of apotheker.</p>	<p>Kruiden, zoals Sint-janskruid, worden ten onrechte als onschuldig beschouwd.</p> <p>Het is belangrijk te weten bij welke geneesmiddelen u Sint-Janskruid niet moet gebruiken. Ook niet bij de anticonceptiepil, dat is namelijk ook een</p>

		geneesmiddel.
Paracetamol - paracetamol - hot coldrex e.a.	Houd u aan de maximale dagdosering. Bij overschrijding hiervan kan lever- en nierbeschadiging ontstaan.	De maximale dosering niet overschrijden vanwege de kans op lever- en nierklachten. Gebruikt u dit geneesmiddel langer dan een maand? Neem dan maximaal 5 tabletten paracetamol > 500 mg per dag. Bij korter gebruik maximaal 6 tabletten per dag. Bij meer dan 15 pijnstillers per maand kunt u pijnstiller-afhankelijke hoofdpijn krijgen.
Miconazol	Dit geneesmiddel niet gebruiken als u bij de trombosedienst onder controle staat.	Miconazol kan de bloedstolling ontregelen.
Middelen tegen verstopte neus - xylometazoline - oxymetazoline - tramazoline (bisolnasal)	Als u deze geneesmiddelen te lang achter elkaar gebruikt, wordt uw klacht juist erger.	Deze geneesmiddelen maximaal 7 dagen achter elkaar gebruiken, daarna één maand niet.
Hoestmiddelen - noscapine - codeïne	Deze geneesmiddelen beïnvloeden uw reactievermogen. Kijk vooral uit met autorijden of het bedienen van machines. Noscapine niet gebruiken als u bij de trombosedienst onder controle staat.	Codeïne en noscapine werken alleen tegen droge kriebel- of prikkelhoest. Noscapine niet bij een slijmhoest gebruiken. Het onderdrukt de hoestprikkel die nodig is om het slijm op te hoesten. Noscapine kan de bloedstolling ontregelen.

<p>Middelen bij maagklachten</p> <ul style="list-style-type: none"> - omeprazol - pantoprazol 	<p>Als u deze middelen lang achter elkaar gebruikt, kunt u last krijgen van bijwerkingen.</p>	<p>Omeprazol en pantoprazol kunnen bij langdurig gebruik bijwerkingen geven, zoals botontkalking, darminfecties en nierfalen.</p> <p>Gebruik indien mogelijk liever lichtere middelen, of overleg met een arts.</p>
<p>Extra*</p>	<p>* Vanwege privacy redenen is een mondelinge risicowaarschuwing bij de morning-afterpil soms lastig te geven. De risicowaarschuwing kan als alternatief in een flyer meegegeven worden bij de verkoop van de morning-afterpil.</p>	
<p>Morning-afterpil</p>	<p>Als u dit geneesmiddel niet tijdig na onbeschermd geslachtsgemeenschap gebruikt, dan bestaat het risico op ongewenste zwangerschap en verstoring van de menstruatiecyclus.</p>	<p>De maximale termijn waarbinnen u - na onbeschermd geslachtsgemeenschap - deze pil moet innemen bedraagt maximaal drie dagen (72 uur) bij levonorgestrel of vijf dagen (120 uur) bij ulipristal. Verwijs de klant naar de huisarts indien deze termijn is overschreden.</p>
<p>Morning-afterpil met levonorgestrel</p>	<p>Dit geneesmiddel werkt minder goed bij gelijktijdig gebruik van bepaalde andere geneesmiddelen.</p>	<p>Gebruikt u geneesmiddelen tegen epilepsie, tuberculose of HIV, of kruidenmiddelen met Sint-janskruid? Neem dan het dubbele aantal tabletten en overleg zo spoedig mogelijk na inname van de morning-afterpil met uw arts.</p> <p>Als u een andere behandeling wilt, laat dan binnen 5 dagen een koperspiraaltje ('morning-afterspiraaltje') plaatsen door een arts.</p>
<p>Morning-afterpil met</p>	<p>Dit geneesmiddel werkt minder goed</p>	<p>Gebruikt u geneesmiddelen</p>

<p>ulipristal</p>	<p>bij gelijktijdig gebruik van bepaalde andere geneesmiddelen.</p>	<p>tegen maagklachten, gebruik dan een andere morning-afterpil of zorg dat u de morning-afterpil en de maagtabletten niet gelijktijdig inneemt: neem ulipristal in ten minste 12 uur NA een maagtablet zoals ranitidine. Neem ulipristal in ten minste 24 uur NA een maagtablet zoals pantoprazol of omeprazol. Neem ulipristal in ten minste 2 uur VOOR of 4 uur NA een maagtablet zoals Antagel, Gaviscon en Rennie. Overleg bij twijfel met een arts of apotheker.</p> <p>Gebruikt u geneesmiddelen tegen epilepsie, tuberculose of HIV, of kruidenmiddelen met Sint- janskruid? Gebruik dan een andere morning- afterpil.</p>
--------------------------	---	---

Bijlage 5: Bijlage veel verkochte zelfzorgmiddelen met specifieke kenmerken en/of een risicowaarschuwing die de Assistent-drogist en Drogist moet kunnen herkennen en kunnen toepassen:

Middel	Werkzame stof	Indicatie	Risicowaarschuwingen die de Assistent-Drogist en Drogist moet kunnen herkennen en kunnen toepassen:
Norit	actieve kool	Diarree en vergiftigingen Specifiek kenmerk: enige middel dat gebruikt kan worden bij voedselvergiftiging en bepaalde medicatievergiftigingen	Risicowaarschuwing: De werking van de anticonceptiepil kan afnemen. Gebruik aanvullende anticonceptie als u de anticonceptiepil gebruikt. Uw ontlasting kan zwart verkleuren. Dit is ongevaarlijk. Overleg eerst met een arts als u andere medicijnen gebruikt.
Bisolvon	broomhexinehydrochloride acetylcysteïne	Vastzittende hoest Specifiek kenmerk: slijmoplossend, vanaf 2 jaar (2016 aangepast).	Risicowaarschuwing: Niet gebruiken bij kinderen onder de twee jaar. Niet gebruiken als u borstvoeding geeft. Niet gebruiken als u een maagzweer heeft of heeft gehad.
Fluimucil	acetylcysteïne	Vastzittende hoest Specifiek kenmerk: slijmoplossend, vanaf 2 jaar (2016 aangepast, was voorheen zelfs geschikt voor zuigeling).	Risicowaarschuwing: Niet gebruiken bij kinderen onder de twee jaar. Als u antibiotica gebruikt deze 2 uur voor of na de acetylcysteïne innemen. Niet gebruiken als u een maagzweer heeft of heeft gehad. Niet gebruiken als u astma of COPD heeft.
Rennie	calciumcarbonaat magnesiumcarbonaat	Maagzuur	Risicowaarschuwing: Raadpleeg de bijsluiter als u ook andere medicijnen gebruikt, bijvoorbeeld op recept. Zoek eerst op in de bijsluiter of deze veilig combineren met het maagmiddel. Of overleg met arts/apotheker. Niet gebruiken als u slechte nieren heeft (eerst overleggen met huisarts). Niet innemen met grote hoeveelheden melk of zuivelproducten.
Azaron	tripelenaminehydrochloride	Insektenbeten of -steken	Risicowaarschuwing: Raadpleeg eerst de huisarts bij gebruik voor kinderen onder de 2 jaar
Trachitol	lidocaïnehydrochloride	Beginnende keelpijn	Risicowaarschuwing: Kijk in de bijsluiter of dit middel geschikt is voor zwangerschap/borstvoeding of kinderen. Niet

		<p>Specifiek kenmerk:</p> <p>enige zelfzorggeneesmiddel bij keelpijn met alleen lidocaïne.</p>	langer gebruiken dan 1 week.
Tantum	benzydaminehydrochloride	<p>Spier- en gewrichtsklachten</p> <p>Specifiek kenmerk:</p> <p>behoort tot de NSAID's lokaal.</p>	<p>Risicowaarschuwing: Niet gebruiken op wonden. Indien niet bedoeld voor handen, na gebruik handen wassen. Niet gebruiken bij kinderen. Overleg voor gebruik met arts als u astma heeft, zwanger bent of borstvoeding geeft.</p>
Imodium tabletten/ capsules	loperamidehydrochloride	<p>Diarree</p> <p>Specifiek kenmerk:</p> <p>leeftijd vanaf 8 jaar, niet bij voedselvergiftiging.</p>	<p>Risicowaarschuwing: Gebruik dit medicijn niet langer dan twee dagen achter elkaar. Drink veel want bij heftige diarree kunt u uitdrogen. (vooral baby's en ouderen). Niet gebruiken bij bloed of slijm in de ontlasting. Niet gebruiken bij kinderen jonger dan 8 jaar. Niet gebruiken als u een slechte lever heeft. Niet gebruiken als u zwanger bent of borstvoeding geeft. Stoppen als de ontlasting vaster wordt of als u langer dan 12 uur geen ontlasting heeft gehad.</p>
Mucoangin	ambroxolhydrochloride	Keelpijn	<p>Risicowaarschuwing:</p> <p>Niet gebruiken door kinderen onder de 12 jaar. Niet gebruiken bij zwangerschap en borstvoeding. Niet gebruiken bij slechte nierfunctie of leverfunctie. Niet langer dan 3 dagen achtereen gebruiken.</p>
Zovirax	aciclovir	Koortslip	<p>Risicowaarschuwing:</p> <p>Alleen gebruiken op de huid rond de mond en de lippen. Contact met de (binnenkant van de) mond vermijden.</p>
Wartner	stikstof	<p>Wratten</p> <p>Specifiek kenmerk:</p> <p>stikstofmethode tegen wratten.</p>	
Midalgan	<p>histaminechloride</p> <p>methylnicotinaat</p> <p>glycolmonosalicylaat</p>	Spierpijn	<p>Risicowaarschuwing: Niet bij kinderen jonger dan 12 jaar. Niet gebruiken op een beschadigde huid, niet op slijmvliezen of in de ogen laten komen. Niet gebruiken op rode en gezwollen pezen of gewrichten of bij pijn door een zweepslag. Na het aanbrengen mag u niet zonnen of onder de hoogtezon en moet u de</p>

			handen goed wassen. Niet gebruiken op blauwe plekken. <u>Niet gebruiken direct na een heet bad of hete douche.</u>
Curanol	Hamamelis virginiana, Calendula officinalis, Echinacea pupurea, Aesculuc hippocastanum, Sulfur depuratum, Thiamine (vitamine B1), dl-alfa-tocoferol (vitamine E	Aambeien Specifieke werking: middel tegen aambeien veroorzaakt door zwangerschap.	
O.R.S.	glucose natriumchloride natriumcitraat kaliumchloride	Uitdroging, ondersteunend middel bij diarree en verstopping Specifieke werking: middel tegen uitdroging	Risicowaarschuwing: Los het poeder op in precies de hoeveelheid water die genoemd staat op de verpakking. Het is gevaarlijk het met te weinig water in te nemen. Gebruik voor de oplossing vers kraanwater (in NL) of mineraalwater zonder prik uit fles. Als u dat niet heeft kunt u vers gekookt water gebruiken dat u even laat afkoelen.